

խակ երրորդը աւելի շատ մտածելու կէտեր կը պարունակէ իւր մէջ :

Բայց մեր այս բնառած կամ բընառելիք կէտերը կրնան նարթեք առնելիք տիրաւոր առնելիք շրջել , և կամ մեր պաշտօնէից ոմանց բրած պարտադանցութիւնը և մեր մէջէն ոմանց մեր իրաւանցը վրայ տարած բռնաբարութիւնը կրնան մինչև առնելիք տիրաւոր վրայ տարածել ու զանոնք ալ ատոնց մասնակից ընելաւանք օրէնք ոչ կը պատասխանէ ասոր : վասն զի ազգը կամ ազգը ներկայացնող մարմինը չունի բոլորէսթ մը աշխարհի տիրաւոր թէ՛ այս ինչ անձինքը պարտադանց գտնուեցան և կամ սա ու նա մեր իրաւանցը բռնաբարութիւնը ըրին , ուստի ատոնց օրով եղած պարտքը չենք վճարեր : Մինչդեռ այս չիկայ՝ ապրանք ծախող մարդը ոչ իրաւունք ունի յանուն ազգին իրմէ ապրանք ուղող մարմնոյն ներքին հանգամանքը բնական և ոչ ալ պարտաւորութիւն ունի անոնց պակասութեանցը մասնակցելու :

Արդ ուրեմն այս կնճիռներն այսպէս պարզելէն ետքը՝ սա կը հետևեցնենք թէ՛ , այն որ ազգային մուրհակ մը ունի ձեռքը՝ այն առնելիք ունի ազգէն . տուր անոր պարտքը , առ ըստ անուանդ եղած մարհակը ձեռքէն և եթէ ունիս դատ մը կամ պահանջելու իրաւունք մը՝ ըստ անուանդ մուրհակ տուող քեզ առանց քեզ հարցնելու օրինաւորապէս պարտական ընող մարդէն պահանջէ :

Ուրեմն ի՞նչպէս տանք պարտքերնիս . ասոր վրայ մտածենք քիչ մը :

Պարտք ըստածը 6-700 հազար ղուրուշի դումար մըն է միայն . հայոց ազգը բառերուն ըստ յայտնի է որ այս դումարը խիստ ջնջին բան մ'է և վըճարելի :

Ուրեմն խնդիրը վճարման միջոցը գտնելուն մէջ է , այս մասին մեր միտքը սա գործնական միջոցը կուգայ , այսինքն ուր որ է ազգը անհատապէս , հանդիսէ պարտատէրն ալ . անհատապէս ազգը թաղերուն մէջ կը գտնուի , ուստի եթէ պարտատէրն ալ թաղերուն կարողութեանը չափովը թաղական խորհրդոց վրայ բաշխուին կեդրոնը այս հոգէն կազմաւոր :

Կարելի է ըսեն՝ ինչո՞ւ կեդրոնը պարտք ընէ ու թաղ . խորհուրդները վճարեն . այս առարկութիւնը ստակը վճարելու մարդուն վրայ տարբերութիւն մը չը դնեն , այլ ստակը ուղղին վրայ տարբերութիւն մը կը դնէ . վճարողը ազգը պիտի ըլլայ անհատապէս . ի՞նչ տարբերութիւն կայ ուղղող կեդրոնական կամ թաղական պաշտօնէին ըլլալուն մէջ . բայց ի՞նչ ասկից թաղ չի կայ որ՝ արդէն պարտք չունեցած չըլլայ . ի՞նչ պիտի աւելնայ իւրաքանչիւր թաղի պարտքին վրայ մեր այս ըսած միջոցաւ՝ բայց եթէ իրարու վրայ 13 կամ 20 հազար ղշ . և կամ տոկոսի հաշուով 0/0 ին մէկէն ամիսը երկու հարիւր 72 ի ծախուց գումար մը եթէ չը կարենան հաւաքել իրենց թաղեցիներէն :

Բայց միթէ կեդրոնական պաշտօնէիցը ըստ մասին բեռ մըն է ներտնջինքը ըստով , բոլորովին անտարբեր պիտի կենան՝ ոչ , այլ պէտք է նախ երեսփոխաններէն սկսելով բոլոր կեդրոնական պաշտօնէիցը իրենց բաժինը վճարեն , յետոյ բոլոր թաղական խորհրդոյ անդամք , որք կեդրոնական վարչութեան շնորհակալ կը կազմեն ըստ օրինի , երբ այսպէս ազգային բոլոր պաշտօնէիցը իրենց անհատական պարտաւորութիւնը կատար :

Երկրորդ օրինակ ըլլան ազգային անհատից , այն ատեն դործը կը դիւրանայ , իսկ մէկ լան կայ որ շատերը կը վախցնեն , այն է թէ՛ , չըլլայ որ կըսեն առնուած ստակը դարձեալ օրըստօրէական պէտքերու ծախս ընեն ու դարձեալ հին պարտքը պարտք թողուն . Ընդհանուր ժողովին կիցնայ ազգայնոց վտահուլ լինելովիք միջոցներ ձեռք առնուլ , ատոնց մին է զատ յանձնաժողով մը ընտրել , որ դումարի միջոց ընտրան պարտքերն իրաւագահութեամբը :

Ս . Պատրիարքը մեծ ջանք կը ցուցնէ այս մասին և բաւական քաջ ալ առած է , ինչպէս նաև խոտաջաւ ալ Ընդհանուր ժողովոյ մէջ անցեալ օր թէ՛ եթէ Ընդհանուր ժողովին իր հաւանութիւնը միայն տայ՝ ինքը պարտաւոր է այս մեծ գործը ղեկիս հանել :

Մեք ալ կը յաւելունք՝ եթէ Ընդհանուր ժողովը նիւթապէս գործ մը տեսած ըլլալ կուզէ՝ թող Ս . Պատրիարքին լիակատար հաւանութիւն տայ . այն ատեն այն բաւականութեամբ որ կըսեն թէ՛ Ընդհանուր ժողովին ինչ գործ տեսաւ , ինքը՝ միանդամայն խեղճ առնելիք տէրերը սրտաշուքէ ազատած և մեծ պարտաւորութիւն մը կատարած կըլլայ :

Շահ . Նուպար վարժարան .

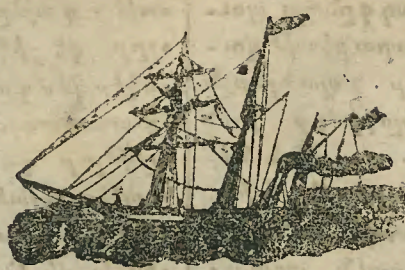
Շահ . Նուպար վարժարանի խնամակալութեան ու անօրէնութեան փոխութիւն արդէն յայտնի է շատերուն . բայց սա ալ յայտնի է թէ՛ Գեր . Ներսէս Սրբազան և Մեծ . Սիմոն Էփէնտի Միքայէլեան այդ վարժարանին վրայ մեծ խնամք տարած և ի չգոյէ ի՞նչ գոյ ածած , ազգին պարծանքը ըլլալու չափ զանի յառաջացուցած և քննարկի կայսերական իւրեան հետ կարենալ մրցելու վիճակին հասուցած են :

Գեր . Ներսէս սրբազան՝ փոխանորդ վսեմ . Նուպար բաշայի , հազարայի Շահնազարեանի կողմէ գումարին տոկոսովը դատարարականէրէ ժառանգաւոր ձրի աշակերտաց տեսչութեան պաշտօնն ունէր . իսկ Սիմոն Էփէնտի զով կը ներկայացնէր , ինքզինքը , թոշակաւոր աշակերտաց ծընողքը կամ Նուպար բաշայի յայտնի չէր մեղ . բայց և այնպէս սա յայտնի էր թէ՛ Սիմոն Էփէնտի այդ վարժարանին վրայ իբրև իրը հոգ կը տանէր :

Ուստի թող ըլլ Սիմոն Էփէնտի պաշտօնին ու դիրքին որոշ անունը դնենք , սա կրնանք որոշ ըսել թէ , վարժարանը երկարատեւաբար է անոր . նա կամ պարզապէս իւր շահուն համար աշխատած ըլլալ կամ ոչ , պատճառ ու առաջնորդ եղաւ ազգայնոց զաւակները օտար դպրոցներէ ազգային վարժարանի մը մէջ ամիսփելու :

Բայց կը ըսենք թէ՛ , նոր խնամակալութիւնը առ ոչինչ գրեթէ անոր աշխատութիւնն ու երախտիքը , զանի մինչև իսկ գաստատութեան պաշտօնէն հրաժարեցնելէն զատ , անոր երկու զաւակներն ալ վարժարանէն հանել է , անոր օրով եղած առնելիքներն հաւաքել , բայց անոր օրով եղած պարտքերն չէ ընդունել : ինչո՞ւ արդեօք այսպէս կը վարուին Սիմոն Էփէնտի և Գեր . Նուպար վարժարանը 1700 տակի աւելի արժէքով շէնք ու կարասեաց տէր ընելէն զատ՝ այսքան ալ աշակերտներ հասուցած է ազգին :

Գիրքին է աշխատաւոր մը հարուածելը , բայց խիստ և խիստ շատ դժուար է աշխատող մարդիկ գտնել :

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՊՈԼԱՋ ԻԶԲԵԼ ԻՇԼԷԹԷՆ ՎԱՐՈՐԱՐԸՆ ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԱԿԵԹՎԵՐԻ 1871 ՓԵՐԷՐ 1 ԲԵՐԷ ԻԷԷԻ ԿԵՆԵԿԷՆ ԻԷԿԱՐԷՆ .

ԵԼՎԻԹԷՆ ԲԷՐԱՐԻՅԷ ԻՆԷՆ ՎԱՐՈՐԱՐ

ԲՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՈԼ ԳԵՐԵԼԱՐԸ ՊԵՐԼԻԲՏԷ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

ԱՐՆԱՎՈՐ ԻՏԳՐԷՑ ԹԱՐԻԳԻ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

ԱՆԱՏՈԼ ԹԱՐԻԳԻ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

ԵԼՎԻԹԷՆ ԲԷՐԱՐԻՅԷՆ ՊՈԼԱՋ ԻԶԲԵՆ

ԲՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՈԼ ԳԵՐԵԼԱՐԸ ՊԵՐԼԻԲՏԷ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

ԱՐՆԱՎՈՐ ԻՏԳՐԷՑ ԹԱՐԻԳԻ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

ԱՆԱՏՈԼ ԹԱՐԻԳԻ

Table with 3 columns: No., Amount, and Description. It lists various financial transactions and amounts in Armenian script.

Հիւսմատ կիւնէրի ստաթ 41/2-ամ պիւրաբօր Գեորգիանի դարչալ իւսկիւտար , Գեորգիանի , Պէյլէրայի , Զէնկէլէյ , Վանիկէյ , Գանալիլի , Ս . Հիւսար , Գանալիլի մէջ Բաշապահճէյ Պէյլէրայի կիտէճէ տէր , վէ՛ աշխատեալ ստաթ 9-ամ Պէյլէրայի հարաքիթի , երեք մէկը իսկիցն ուղղաւորապէս Գեորգիանի ազգին իւր ճիկ :